

De complete Keulsiefjes

MELD JE AAN VOOR ONZE NIEUWSBRIEF

Zo blijf je op de hoogte van de nieuwste boeken van Ambo|Anthos uitgevers en ontvang je leuke extra's, zoals prijsvragen, exclusieve aanbiedingen en leesfragmenten. Ook word je geïnformeerd over onze lezingen, signeersessies en over andere interessante bijeenkomsten die wij geregeld organiseren.

Aanmelden kan via www.amboanthos.nl/nieuwsbrief

Yvonne Keuls

De complete Keulsiefjes

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 3713 0

© 2016 Yvonne Keuls

Omslagontwerp Marry van Baar

Omslagillustratie © Nancy Nehring / Getty Images

Foto auteur © Mark Kohn

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

'T IS MAAR HOE JE GESCHAPEN BENT

Als ik iets van dochter Mariek gedaan wil krijgen dan spreek ik haar kalm toe, in duidelijke, lieve, begrijpelijke taal, af en toe iets herhalend, maar vooral kalm, kalm, zacht en kalm, ook al kost het mijn laatste zenuw. Zo dus: zou je misschien – want je bent zo'n lieverdje – even voor mama een klein bruin broodje dat helemaal niet zwaar is willen halen, hè lekker kind, dan ben je een engeltje. Doe maar op je dooie gemak je jasje aan en één voor één je knoopjes dicht en loop maar langzaam naar de bakker, dat is niet ver, om een KLEIN BRUIN BROODJE te halen...

Als ik de deur achter haar dichtdoe zak ik bijna in elkaar van de spanning. Dochter Johanneke moet ik weer heel anders benaderen om een klein bruin broodje van haar los te krijgen. Zij moet overal een geheim in proeven om er vervolgens hard voor te vliegen. Bij haar is de procedure als volgt: RRRRÉNNN naar de bakker en vraag een klein bruin broodje, moet je maar zien wat ik daarmee ga doen...

Als ze hijgend terugkomt zit ik natuurlijk lelijk in het schip, want dan kan ik onmogelijk het brood met boerenkaas gaan beleggen. Dan moet ik er op z'n minst met een figuurzaag Donald Ducks uit toveren, enfin, ook iets voor een zenuwinstorting dus.

Dochter Alwien wil ik even uitschakelen want zij roept op alles wat ik haar vraag dat 'ze daar nog te klein voor is' en ik weet waarachtig niet of ze gelijk heeft.

Mariek en Johanneke dus en vervolgens mijn probleem: hoe krijg ik de eerste tot daden en hoe houd ik de tweede ervan af... Johanneke zit op ballet, zwemmen, handenarbeid, pianoles, zeurt mijn hoofd rond om paard te rijden, wil een fiets met één wiel, stelten op veren en verder alles wat haar in beweging kan houden.

En als ze toevallig op de televisie een man in een hoepel ziet lopen, waarbij ieder zinnig mens denkt: 'Mij niet gezien,' gilt ze prompt: Vraag ik ook met Sinterklaas.' Mariek met popjes die moe zijn en lekker gaan slapen, doodmoe wakker worden en weer gaan slapen... Mariek moet ook iets gaan doen. Maar ballet vindt ze krankzinnig, je moet je eerst helemaal uitkleden en dan ook nog je benen optillen. Zwemmen is voor als je verdrinkt en als je niet verdrinkt heb je er niets aan en Mariek is niet van plan in water te gaan dus zal ze ook wel niet verdrinken, etc. Geen speld tussen te krijgen.

Handenarbeid, daar moet je bij STAAN, dat is goed voor mensen die daar behoefte aan hebben... afgekeurd.

Paardrijden? Omdat je helemaal niets anders wilt en het zo goed voor je is wanneer je... O nee, want zo'n paard is hoog hoor en daar kom je niet zo makkelijk op.

Maar als je er nou op GETILD wordt?

Ja, dat doen ze één keer en de volgende keer mag je het zelf doen.

Paardrijden ook afgekeurd.

Rolschaatsen dan? (Lieverdje, engeltje). Dat is weer leuk voor als je het al goed kan.

Ja, maar wat dan?

Mariek, ten slotte kriegel van al dat gezeur om haar actief te maken: laat me dan maar op pianoles. Pianoles??? Ja, ik vind het best hoor, van mij mag het (schatje, poesje, engeltje), als je maar niet denkt dat je er niets voor doen moet. Johanneke zit ook op pianoles en je weet dat ze iedere dag een halfuur moet studeren want mama betaalt niet voor niets (want mama heeft het geld niet op d'r rug groeien). 'k Vind het best hoor, als je maar studeert.

En Mariek, met dromerige ogen, een mollig handje over de pianokruk strijkend: La-mij-maar op pianoles ZITTEN.

LATEN STOMEN – GELOOF IK

Omdat tante Greet een parkiet heeft die behalve zijn eigen naam ook nog die van zijn vele bazen kan zeggen, plus nog ettelijke opdrachten, volzinnen en wat al niet meer, moesten wij er ook één.

Kooitje gekocht, babyparkietje erin en de dressuur begon.

Johanneke had een systeem bedacht dat, als je het maar lang genoeg vol kon houden, absoluut resultaten moest afwerpen. Wij moesten om beurten met de parkiet in de hand zitten en zijn naam 'Peertje' roepen. Zelf had ze daar natuurlijk geen tijd voor maar zo nu en dan kwam ze controleren of er wel iemand met Peertje bezig was.

Peertje was na twee dagen de luiertop ontgroeid en liet zich op de verschillende hoofden en schouders blasé door het huis vervoeren zodat alle ramen en deuren dicht moesten en het al spoedig een bedompte bedoening werd.

Als ik per ongeluk toch iets opendeed, werd er direct gegild: 'Dicht, Peertje zit op mijn hoofd: zodat ik vrijwel meteen mijn vingers ergens tussen klemde.

Totdat Peertje, de vierde dag van zijn verblijf bij ons, in de jus viel. We hadden juist gegeten en het diertje streek op de tafel neer om eens poolshoogte te nemen en voor hij het wist lag hij languit in de jus die gelukkig een lekkere temperatuur had. Wat nu???

Een lauw badje kon nauwelijks helpen en het dier zag er zo miezerig en meelijwekkend uit dat we allemaal het gevoel kregen iets te MOETEN doen. Peertje werd zo goed en zo kwaad als het kon afgedroogd en in zijn kooitje gezet. Straalkachtte ervoor en natuurlijk de hele kindertijd.

Mariëke kwam met de verbanddoos aan en keerde die domweg om naast de kooi.

Johanneke: 'Dit is voor als je koppijn hebt, nou, dat heb je niet als je in de jus valt.'

Mariëke: 'En dit is tegen insecten, nou, hij is zélf een insect.'

Alwien: 'Zalle we d'r een pleister op doen?'

Mariëke: 'Maar als die nou toch koppijn heeft?'

Johanneke: 'Zeker als je in de jus valt.'

Alwien: 'Zalle we d'r een pleister op doen?'

Mariëke: 'Jodium! Mama doet er ook jodium op als ik op mijn knie val, dan komt er ook vet uit.'

Johanneke: 'Oordruppels... hebben we niks aan.'

Alwien: 'Hé!... Zalle we d'r een pleister op doen?'

Mariëke: 'Hij heeft niet eens oren.'

Johanneke: 'Je moet es met je neus in die kooi gaan, hij ruikt naar gebakken kip, joh.'

Mariek: Ja, kip! Lekker.'

Alwien: 'Hé!! Zalle we d'r een pleister op doen???'

Johanneke: 'Neusdruppels helpen ook niet tegen vet.'

Mariek: Dampo ook niet.'

Johanneke: 'Gewoon met Vim dan?'

Mariek: 'En dan met jouw tandenborstel boenen.'

Johanneke: 'De jouwe maar, die is zachter.'

Mariek: 'Van Alwien is nog zachter.'

Alwien: 'Hééé, zalle we d'r een pleister op doen???'

Neusdruppels, Dampo en de hele rataplan terug in de verbanddoos en allemaal op naar de badkamer om maatregelen te nemen, alwaar ik nog juist de bus Vim kon ontfutselen. Néé, want Peertje moet drogen en slapen en morgen zullen we verder zien. Bovendien is het tijd om naar bed te gaan.'

De volgende dag zat Peertje plakkerig op zijn stokje zwaarmoedig voor zich uit te turen. Echt iets om een kinderziel te vermoorden.

Plotseling stond er een klein jongetje voor het raam.

'Hé, Paul!' riep Johanneke, 'Peertje is in de jus gevallen, kijk maar, (kooi erbij) erg hè, hij is al gewassen maar het helpt niet.'

Paul drukte zich bijna door de ruit en keek somber. 'Mijn vader is laatst ook in de jus gevallen,' zei hij, 'geblèrd dat hij heeft.'

'Is-ie niet doodgegaan?' vroeg Mariek.

'Welnee,' zei Paul, 'hoe kan dat nou, hij moet toch naar kantoor?'

'Was-ie ook zo plakkerig?' informeerde Johanneke.

'Nou?' zei Paul, 'mijn moeder zei dat hij voortaan beter uit zijn ogen moest kijken als die met de jus liep en toen heeft ze wat gedaan...'

'Wat dan?' (Mariek)

'Zijn pantoffels waren glad en nou heeft die nieuwe, heeft mijn moeder gekocht, kan die niet meer uitglijden.

'Ja,' zei Johanneke, 'maar wat heeft ze met je vader gedaan, om het vet eraf te krijgen?'

'Och,' zei Paul en hij maakte aanstalten weg te gaan, 'dat weet ik niet meer hoor, dat moet je maar aan mijn moeder vragen. Laten stomen, geloof ik.'

En toen begonnen mijn dochters tegen mij een opgewonden door-elkaar-heenverhaal over de moeder van Paul die wist hoe ze

het vet uit Peertje kon krijgen (ga maar vragen, mam) en over de vader van Paul die ze had laten stomen en die nu op nieuwe pantoffels met de juskom liep.

JAMMER, DAT JE MAAR ÉÉN KEER...

Gelukkig, nicht Ireen is getrouwd en de jurk van bruidsmeisje Johanneke ligt in een doos boven op een kast. Gelukkig, want een mens mag toch wel eventjes ademhalen.

Johanneke bruidsmeisje, Mariek en Alwientje als gewone franje mee in de stoet. U zult wel begrijpen, dat zonder dit drietal het huwelijk niet gesloten had kunnen worden.

Een maand lang ben ik met de voorbereiding van het spektakel bezig geweest. Johanneke wilde een jurk hebben: 'Zo Mam, twee rokken over elkaar en allemaal rozen erop en een boel strikken en een ceintuur met plooiën, niet zo'n dunne, maar allemaal lagen en dan achter met twee slierten en een sleep. En maak er dan ook een petticoat bij tot op de grond, want de rok moet wijd staan. En op mijn hoofd een grote bloem, met twee bandjes onder mijn haar en mijn haar moet je krullen.'

Ik probeerde zoveel mogelijk aan haar wensen tegemoet te komen en mijn arbeid werd van dag tot dag gecontroleerd. Drommen kinderen werden mee naar huis genomen om commentaar te leveren.

In 't begin ging dat nog georganiseerd: 'Mama, dit is Marjolein, ze komt de jurk zien.' Maar naarmate de dag naderde, stormden er steeds meer anonieme klantjes binnen die zwijgend toekeken hoe Johanneke de jurk onder haar kin klemde en vergroezelde.

Een van hen maakte de opmerking: 'Prachtige jurk, hoor, alleen jammer dat je hem maar één keer aankan.' Daarna ging de onrustzaaier weg met een handvol kaakjes, Johanneke in de grootste verwijfeling achterlatend.

'Mama!' riep ze, 'ik moet direct papier en potlood hebben en doe vlug mijn rits los, want ik moet eruit.' Uit die jurk dan.

Terwijl ik nog probeerde de jurk te redden, was Johanneke letterlijk halsoverkop begonnen een lijstje samen te stellen van familieleden die voor een huwelijk in aanmerking konden komen.

Daarna trok ze telefonisch ten strijde met tegen iedereen hetzelfde: ‘Zeg, als u gaat trouwen, hè, kunt u mij wel als bruidsmisje nemen want ik heb toch al een jurk voor Ireen en ’t is doodzonde voor één keer.’

Maar de lijst werd steeds kleiner want Johanneke is niet zo best in het schatten van leeftijden en veel piëteitsgevoel heeft ze ook niet want ze had zelfs oma op de lijst staan.

Tot er ten slotte één gegadigde overbleef: oom Rudi.

Deze had in zijn onschuld verklaard dat het helemaal nog zo’n gek voorstel niet was van Johanneke en dat ze beslist bruidsmisje... enfin... arme oom Rudi... zijn telefoon stond sindsdien niet meer stil.

Johanneke: ‘Oom Rudi, u zei gisteren toch dat ik wel bruidsmisje mocht zijn hè, hebt u al iemand gevonden om mee te trouwen want ik moet het wel gauw weten hè, want anders is mijn jurk te klein.’

Een uur later: (in dat uur aan de hele straat vertellen dat ze nog es bruidsmisje... maar nu van oom Rudi.)

Johanneke: ‘Oma, is oom Rudi thuis? O, als hij straks thuiskomt wilt u hem dan vragen of hij het al weet wanneer ik bruidsmisje moet zijn. En laat hij me dan tegelijk terugbellen.’

Na een halfuur knarsetanden en een juiste plaats zoeken voor de bloem op haar hoofd:

Johanneke: ‘Oma, is oom Rudi er nog niet? Hij zou me opbellen, wanneer ik bruidsmisje...’

Oma aan de andere kant eerst vol begrip, daarna heel reëel: ‘Je moet niet steeds opbellen, oom Rudi moet examen doen en heeft het erg druk.’

Johanneke (door niets uit het veld te slaan): ‘Ja, dat weet ik wel, maar ik word bruidsmisje van oom Rudi hè, en nu wil ik...’

Enfin, weer het hele verhaal dat geduldig werd aangehoord.

Onder het eten werd er opgebeld. Johanneke rolde meteen van haar stoel. ‘Das voor mij... oom Rudi!’

Maar nee... oma, die zich zorgen maakte dat Johanneke zich te veel in haar hoofd zou halen want misschien duurde het nog wel twee jaar voor oom Rudi zou gaan trouwen, dat mocht ze vooral niet vergeten.

Verpletterd legde Johanneke de hoorn neer. ‘Nog twee jaar!’ zei ze. ‘Oma zegt dat het nog wel twee jaar kan duren!’

En verontwaardigd erachteraan: ‘Dan zit ik al bijna in de zesde, dan kan ik niet zomaar een dag wegblijven om bruidsmisje te zijn. TWEE JAAR!’

Mariek keek op.

‘Over twee jaar,’ propte ze kalm haar mond vol, ‘over twee jaar kan jij niet meer in je jurk’... stuk banaan, slok melk, stuk banaan... ‘over twee jaar’... stuk banaan... ‘pas ik in die jurk.’

Johanneke sloeg haar ogen ten hemel.

Op die manier, stel ik me voor, smeken boeren om regen, regen en nog es regen.

MORGEN KOMEN DE SPATLAPPEN

Op 8 januari, ’s middags om één uur kwam Alwien tot de verbijsterende ontdekking dat haar fietsje door ‘iemand’ was meegenomen. Ze had het tegen het raam geplaatst, was naar binnen gerend om een plas te doen en toen ze terugkeerde was haar eigendom weg. Of ik maar wilde gaan zoeken.

In eerste instantie nam ik aan dat het fietsje wel terecht zou komen, maar toen daar om vijf uur nog geen sprake van was, zette ik met behulp van de kinderen uit de buurt een speurtocht op touw. Alwien sjokte wraakzuchtig achter mij aan. ‘Als ik hem krijg, die hem gepikt heeft... nou, dan geef ik hem een schop... nou... en dan zeg ik het tegen de politie... nou... en dan krijgt hij nog een schop.’

Tegen zevenen bleef er niets anders over dan bij het politiebureau binnen te stappen.

‘Goedenavond meneer, ik kom aangifte doen van...’

‘Mijn fietsje is weg!’ viel Alwien me in de rede, ‘gaat u ’t gauw zoeken?’

De agent achter een grote tafel nam rustig een formulier.

‘Naam?’ vroeg hij, ‘adres, geboortedatum, voorletters van uw man, beroep van uw man.’

‘Schrijf nou op van mijn fietsje,’ riep Alwien.

‘Stil jij!’ siste ik en ik probeerde haar achter mijn rug te drukken.

‘Omschrijving van het rijwiel.’ ging de agent door.

‘Ach. ’t is zo’n kinderfietsje,’ begon ik gemoedelijk. ‘U weet wel, met stepbandjes en dan rood van kleur.’

‘Met een geel vlaggetje eraan.’ zei Alwien en ze deed moeite om op de tafel te klimmen.

De agent onverstoort: ‘Zat er een slot op?’

‘Welnee, een gewoon kinderfietsje.’

‘Bagagedrager? Boodschappentas?’ Dat stond allemaal op het formulier ‘Aangifte vermissing rijwiel’ dus hij moest wel.

‘Nee-nee-nee,’ zei ik, ‘niks erop en niks eraan. Een gewoon kinderfietsje.’

‘Had het een nummer?’

‘Weet ik niet.’

‘Merk?’

‘Dat zal wel, maar ik weet het niet.’

‘Spatlappen?’

Wat een volhoudertje, dacht ik. ‘Nee meneer, geen spatlappen.’

‘Wat zijn spatlappen??’ tjetterde Alwien ertussendoor.

‘Stil jij...’

‘Nog accessoires?’

‘Accessoires??’

‘Ja,’ verduidelijkte de agent, ‘spiegel, kilometerteller.’

‘Nee, niets van dat al.’

‘Ik wil een spiegel op mijn fiets en een kilometerteller en spatlappen,’ begon Alwien, ‘wat zijn spatlappen??’

‘Dan zal ik dit even voorlezen,’ zei de agent, ‘en als u dan daar wilt tekenen.’

Hij begon: ‘Heden, de achtste januari...’

‘Wat zijn spát-láp-pe nou-hou?’ dreinde Alwien.

Plechting verder: ‘... om aangifte te doen van...’

‘Mag ik dan ook spat-láp-pe?’

‘... de achtste januari 19 – Hier tekenen alstublieft.’

Ik tekende en verliet met Alwien – blèrend om spatlappen – het bureau.

Twee weken hoorden we niets meer van het ‘rijwiel’. Toen echter las ik een advertentie: ‘Gevonden een kinderfietsje’. Dat zou wel eens van Alwien kunnen zijn dus: eropaf. Maar het fietsje was al opgehaald. Door de politie. Goed, dan maar weer naar het bureau met Alwien die niets wilde missen. We troffen dezelfde agent achter dezelfde tafel.

‘Dag,’ zei Alwien, ‘zit je daar nou nog?’ En dan verder: ‘Ik kom m’n fietsje halen met een geel vlaggetje.’

Ik op de achtergrond met iets officiëlere taal. Een beetje heen en weer gepraat en ten slotte de mededeling:

‘Stelt u zich maar eerst in verbinding met de Centrale Recherche, afdeling Rijwielen Administratie. Daar weten ze er meer van.’

Goed, dan dat maar. ‘Kom mee, Alwien.’

Ja, had je gedroomd.

‘En mijn fietsje dan??’

‘Dat krijg je heus wel, kom nou maar.’

Als een bok aan een touw, hevig teleurgesteld in het ganse politiewezen, trok ik haar mee naar buiten.

Centrale Recherche opgebeld met Alwien ertussendoor: ‘Is dat die meneer met die spatlappen?’

De Centrale Recherche verwees me weer vriendelijk naar het politiebureau. ‘Nou moeten jullie toch ophouden,’ zei ik. ‘Ik ga naar het bureau en ik blijf er net zo lang tot ik het fietsje heb.’ Alwien met gebalde vuisten mee.

En zowaar... deze keer trof ik een goedgemutste agent, die bereid bleek alles mee te geven wat in zijn blikveld kwam. ‘Dat ook nog van u,’ vroeg hij steeds. Maar nee, alleen dat fietsje. ‘t Is maar wie je treft.

‘Zet je d’r even spatlappen aan?’ vroeg Alwien.

‘Ja, goed hoor,’ grinnikte de agent, ‘als ik morgen niks te doen heb zal ik aan je denken.’

Alwien sprintte dolgelukkig naar huis. ‘Ik heb mijn fietsje terug!’ gilte ze de hele straat bij elkaar, ‘en morgen komen de spatlappen!’

MAAK ES EEN MENS

Johanneke zit aan mijn bureau haar huiswerk te ‘maken’. D.w.z. dat er zojuist een woordenwisseling heeft plaatsgevonden tussen haar en mij omtrent het nut van huiswerk in het algemeen en van haar huiswerk in het bijzonder.

Ze kijkt een beetje verveeld voor zich uit, haar potlood laat ze drie-, viermaal op de grond kletteren, ze kan de bladzij niet vinden waarop ze moet beginnen en haar rekenboekje valt bij eerste aanraking in minstens tien stukken uiteen.

Ik sluit even mijn ogen, probeer me te beheersen, maar als ik

een doordringend malend geluid hoor, open ik ze nieuwsgierig. Wat doet mejoffer nou weer?

Naast haar, aan mijn bureau vastgeklemd, staat een puntenslijpmachine. Johanneke slijpt aandachtig. Daarna houdt ze het potlood omhoog, bekijkt de punt op eventuele gebreken, legt het potlood voorzichtig weg en neemt een ander. Uiterste concentratie. Stompje erin. Puntje eruit. Potloodje weg. Ander potloodje. Er komt van mijn kant geen interventie, waarschijnlijk omdat ze mij het gevoel geeft EEN AMBACHT uit te oefenen.

De puntjes test ze op scherpte door ermee in haar wang te prikken. In twijfelgevallen prikt ze nog eens in haar lippen waarna de beslissing valt: Goed, dan op de stapel; niet goed, nog es slijpen.

Na verloop van tijd schrik ik op: ja luister es even, dat kan zo niet, ze moet huiswerk maken. Dus roep ik haar.

‘Nog even,’ zegt ze en ze grijpt vlug een potlood. Maar met een blik op mij pakt ze toch maar haar rekenboek. Toonloos leest ze op: ‘In een rechthoekig stuk land van tien bij acht meter worden palen geslagen. Alle palen staan één meter van elkaar. Hoeveel palen zijn er nodig?’

Ze zucht: ‘Hè, wat vervelend.’

Weer leest ze de som op, nog toonlozer dan de eerste keer.

Dan legt ze haar boekje weg en richt zich gekwetst tot mij: ‘Waarom palen? Waarom nou geen bomen?’

Ik haal mijn schouders op. Ja, weet ik wat de samensteller van dat boekje bezielt. ‘Reken nou maar uit,’ zeg ik, ‘palen of bomen, wat doet het ertoe.’

Resoluut gaat ze staan, taxeert mij doordringend zodat ik begrijp dat het er ‘alles’ toe doet.

‘Met bomen heb je een land met bomen,’ zegt ze.

‘En met palen,’ maak ik zwijgend haar zin af, ‘heb je een land met palen. En wat heb je aan een land met palen? Niks. Waarom zou je dan ook uitrekenen hoeveel ’t er zijn.’

Omdat ik de situatie begrijp en er weerloos tegenover sta maak ik me kwaad. ‘Reken die palen uit,’ zeg ik.

Ze trekt haar wenkbrauwen op over zoveel onbegrip en gaat met samengeperste lippen zitten.

‘Palen,’ zegt ze nadrukkelijk, ‘van die kleine snertpaaltjes... van die hele kleine witte snertpaaltjes... nou, vooruit dan maar.’

En met een zucht begint ze op een blaadje te wriemelen.

‘Tien meter,’ hoor ik haar, ‘dus elf van die rotpaaltjes. En daar acht plus één is negen rotpaaltjes, dat is dus negen rijen van elf, dat is dus...’

En juist als ze het antwoord wil neerschrijven breekt de punt van haar potlood. Langzaam heft ze het potlood op. Langzaam, heel langzaam betast ze de splintertjes hout.

En dan – in een luttele seconde – gebeurt het. Het gebruiksvoorwerp potlood groeit uit tot MATERIAAL.

Er moet iets mee worden gedaan.

Minutieus slijpt ze het puntje. Ze prikt in haar lippen. Ze slijpt weer door. Dan grijpt ze het kladje, waarop de bijna uitgerekende palen en drapeert het om het potlood. Het staat wijd als een cape. Het puntje steekt ze door een ander vodge papier zodat het een taak gaat vervullen als veer.

Ze houdt haar creatie omhoog. ‘Kijk es,’ zegt ze, ‘een méns.’

Ik zie het: een mens...

Maar niemand zal haar later een vodge papier geven en een potlood met een heel fijn puntje eraan. Niemand zal haar later zeggen: Lieve kind, hier heb je MATERIAAL, maak es een MENS.

En daarom voel ik me een beetje treurig.

GEKOOKT EN DAN DOOD

Zo, Mariek is weer thuis. Drie weken heeft ze in het ziekenhuis doorgebracht. ‘Een hoog bed, joh... en hard... maar wel lekker met wielen en onder mijn nachtopon een flanellen hemd, net zo hard als dat bed maar dan stikheet.’ Terwijl ik haar tas ontdoe van prentbriefkaarten, poppetjes en wat ze al niet meer heeft gevangen in die weken, ben ik getuige van de eerste minuten thuis.

Johanneke: ‘En kreeg je toen zo’n kap op je neus??’

Mariek: ‘Ja joh... vies joh. Dan moet je tellen en ineens val je dan ergens in... in schuimrubber of zo.’

Alwien: ‘Toch niet écht?’

Johanneke: ‘Nee, natuurlijk niet echt. En wat toen?’

Mariek: ‘Nou, toen sliep ik en toen ik wakker werd had ik een pijn.’

Alwien: 'In je oor?'

Johanneke: 'Nee, natuurlijk niet, in d'r buik.'

Alwien: 'Ik heb altijd in mijn oor...'

Johanneke: 'Stil nou. En toen?'

Mariek: 'Toen kreeg ik steeds prikken.'

Johanneke: 'Laas-zien. Waarzo?'

Mariek: "Hierzo."

Johanneke: 'Ooooh...'

Alwien: 'Nou, een oor doet ook pijn, hoor.'

Mariek: 'En kijk, hier in mijn arm, ook prikken... haalden ze bloed uit...'

Johanneke: 'Waarom?'

Mariek: 'Daar keken ze in.' Alwien: 'In mijn oor kijkt die ook... hé, luister nou. In mijn oor...'

Johanneke: 'En wat zagen ze dan?'

Mariek: 'Eh... ik wee-nie-meer – ik geloof... eh... bééstjes...'

Alwien: 'Kikkervisjes??'

Johanneke: 'Ha-ha...'

Alwien: 'Nou, Paul heeft ook kikkervisjes.'

Johanneke: 'Ja, in een bak... niet in zijn bloed.'

Alwien: 'En die eten tomaat... hé Mariek... die eten... hé... luister nou...'

Johanneke: 'En mocht je helemaal je bed niet uit?'

Mariek: 'O ja... Ik mocht de zusters helpen en meneer Leentje.'

Johanneke: 'Wie is meneer Leentje?'

Alwien: 'Hé, luister nou. Die eten tomaat... Hé, Mariek, en sla.'

Mariek: 'Die maakt schoon en dan gaat die de bedden rollen. Leuk joh.'

Johanneke: 'En mocht jij helpen?'

Mariek: 'Ja joh, de bedden rollen.'

Alwien: 'Hé... en dan kruipen ze helemaal door die tomaat...'

Mariek: 'En ik ben uit mijn bed gevallen een keertje.'

Johanneke: 'Vertel es – vertel es.'

Mariek: 'Hi-hi... ik wou een... hi-hi... ik wou een kussen gooien...'

Alwien: 'Maar van Paul zijn ze doodgegaan. Hé, luister nou! Van Paul...'

Johanneke: 'Hou nou op met dat gelach. Zég nou...'

Mariek: 'Hihi, een kussen gooien, naar dingetje, en toen... hi-hi...'

Alwien: 'Want Paul heeft ze op de centrale verwarming gezet... in de zon. Hé, Paul heeft ze...'

Johanneke: 'En toen... Zeg nou, Mariek.'

Alwien: '... op de centrale verwarming... en toen zijn ze gekookt, zegt zijn moeder... gekookt en dan dood...'

Johanneke: 'Hou nou es op over die rotkikkervisjes, ik kan niks horen. En toen Mariek, en toen???'

Mariek: 'Hi-hi-hi-hi.'

Alwien: 'Nou, dat is erg hoor... gekookt en dan dood.'

Mariek: 'Hi-hi-hi-hi.'

Johanneke: 'Hou nou op met dat gelach. Waar kwam dat kussen tegen??'

Mariek: 'Hi-hi-hi-hi.'

Alwien: 'Hi-hi-hi-hi. Wat is er??'

Johanneke: 'Nou, ik wil het niet eens meer weten, hoor. Dag...'

Johanneke met grote stappen weg. Zo te zien om ergens brand te gaan stichten. Tja, Mariek is weer thuis. En alles is weer gewoon. Heel gewoon.

DAT STAAT ER WEL NIET IN

Van de geschiedenislessen op de lagere school herinner ik me voldoende om begrip te kunnen opbrengen voor Johanneke. 'Alles, alles, alles moet ik weten... gewoon om gek van te worden, mam,' riep ze me toe.

Ik in de keuken met iets in de pan, dat eruit moest maar niet wilde, wimpelde haar af met: 'Ja, ga maar leren hoor, ik ben bezig.'

'Nou, dan moet je het zelf weten, morgen heb ik een repetitie en ik kan niks onthouden,' en weg fladderde ze.

'Wacht even,' dacht ik, 'repetitie, dat moet ik in de gaten houden.' Dus: 'Ga het leren,' riep ik haar na, 'straks overhoor ik je.'

In haar kamer hoorde ik haar mopperen: 'Ook leuk hoor, is 't lekker weer, kan ik die snertgraven uit mijn hoofd...' Etc. etc.

Binnen vijf minuten stond ze weer in de keuken.

'Ik ken het,' zei ze, 'mag ik nu naar buiten?'

‘Bestaat niet,’ wierp ik tegen, ‘je zei zelf dat het een repetitie was.’

Ja maar ja en ja maar nee en het viel toch mee en Marjolein liep buiten en iedereen liep buiten...

‘Nou vooruit,’ zwichtte ik, ‘maar na het eten ga ik je overhoren.’
Ze nam direct de benen.

Maar na het eten werd er opgebeld door iemand die mij verschrikkelijk hard nodig had en toen ik de hoorn neerlegde was madam verdwenen. Ze was slim genoeg om een eind uit mijn buurt te blijven en schoof pas na een klein uur voorzichtig langs het raam. ‘Hier komen,’ riep ik meteen en gedwee stapte ze naar binnen. Ze liet mijn woordenvloed rustig over zich heen gaan (hebben is hebben, dacht ze) en volgde poeslief mijn opdrachten op. ‘Ja mam, ik ga nu mijn geschiedenis... Ja mam, ik zal het goed doen. Ja mam... Zeg mam, Beppie van de slager heeft een hondje gekregen, schattig joh. Krijgen wij ook... Jaja, mijn geschiedenis, ik ga al.’

Ze trok zich met haar graven terug in haar kamer om er na enkele minuten weer glorieus uit te komen. ‘D’r is niks an,’ zei ze, ‘ik ken het, overhoor me maar.’

Ze ging zitten met een gezicht van mij-kan-niets gebeuren.

‘Wie hebben het eerst het Heilige Land veroverd?’

‘Watte???’ begon ze onintelligent.

Ik herhaalde de vraag lichtelijk geïrriteerd.

Ze schudde haar hoofd, opgetrokken wenkbrauwen en maar blijven schudden.

‘Heb je het eigenlijk wel geleerd?’ werd ik kwaad.

‘Natuurlijk,’ riep ze, ‘ik ken alles, vraag maar.’

‘Nou, wie hebben het eerst het Heilige Land veroverd?’

‘Watte???’ weer die onintelligente blik, die mij razend maakte. Ik gaf haar het schrift terug. ‘Ga nog es leren, en goed.’

Johanneke, heftig verontwaardigd, begon te bladeren.

‘De Romeinen,’ zei ze na een poosje. Ze gaf me het schrift terug.

‘Ja, onthoud nou: de Romeinen, en in welk jaar was dat?’

‘Watte???’

Ach, een ramp gewoon.

‘In welk jaar veroverden de Romeinen het Heilige Là-hànd.’

‘Staat dat daar???’

‘Ja, hier, kijk zelf maar.’

‘In 60 v. Chr.,’ las ze op, ‘maar dat hoeven we niet te weten.’

‘Wat een onzin, het staat er toch.’

‘Ja, maar de juffrouw zegt dat we dat niet hoeven te weten.’

‘Onthoud het toch maar.’

Ja maar...

Volgende vraag: ‘Wie was Graaf Willem II?’

‘Dat was de Dichter van Den Haag.’

‘De dichter? De stichter bedoel je...’

‘Nou ja, de stichter dan.’

‘En wat was de bijnaam van Floris V?’

‘Ere zij God.’

‘Ben jij nou... der keerlen God...’

‘Dat is bijna hetzelfde.’ zei ze.

‘Nee, helemaal niet. Zeg het nog es goed.’

‘Der kirlen God.’

Ik: ‘Kéérlen.’

Johanneke: ‘Kéé-héér-len.’

‘Goed.’ zei ik, ‘en wat gebeurde er met hem?’

‘Hij zakte door het ijs.’

Ik las bliksemsnel de tekst door, maar kon niets vinden dat daarvoor in aanmerking kon komen.

‘Ja,’ hield Johanneke vol, ‘hij zat op een paard en hij vluchtte en eerst bleef hij met zijn haren in de bomen hangen want ze hadden vroeger ook van die lange haren en toen hij los was ging hij over het ijs en toen ineens... zakte hij er door.’

Ik begon in haar schrift te bladeren.

‘Ja,’ sloeg ze op hol, ‘dat staat er wel niet in maar het is echt zo. Hij was bijna verdronken en hij kon er nog maar net uitkomen en aan de kant stonden ze allemaal te zingen: Ere zij God... en dat werd zijn bijnaam.’

Ik wierp haar het schrift toe. ‘Léren,’ zei ik, ‘en precies wat er staat. en niks, niks, NIKS erbij fantaseren.’

VERLEDEN EN HEDEN

Als Mariëk en Alwien spelen, praten ze in de verleden tijd terwijl hun spelletjes betrekking hebben op de toekomst. Een wonderlijk samengaan dat kan leiden tot de volgende conversatie:

Alwien: 'Hé, weet je wat? Dan WAS ik moeder.'

Mariëk: 'Nee, weet je wat? ik WAS hond en dan ZAT ik onder de tafel.'

Alwien: 'Nee, jij WAS vader en jij GING werken.'

Mariëk: 'Nee, ik WAS juffrouw en ik HAD een baby.'

Alwien: 'Ja, en dan GINGEN we samen wandelen, want ik HAD ook een baby.'

Mariëk: 'En dan HADDEN we mama's schoenen aan!'

Stilte. Gescharrel in de schoenenkast.

Alwien: 'Ik NEEM die.'

Uit ervaring weet ik dat de tegenwoordige tijd gevaarlijk is, dus: 'Niet mijn nieuwe,' roep ik vanuit de keuken naar boven.

Mariëk: 'MOGEN we naaldhakken?'

Zijn toch uit de mode, denk ik. 'Ja, schiet maar op.' Verder in de verleden tijd.

Alwien: 'WAS ik een moeder met hoge zwarte hakken.'

Mariëk: 'WAS ik er één met hoge groene.'

Alwien: 'En dan HADDEN we een tas...'

Mariëk: 'En daar ZATEN pinda's in.'

Gefluister in de tegenwoordige tijd. Ik op mijn hoede.

Mariëk: 'GA jij even pinda's vragen aan mama.'

Alwien: 'DOE het zelf, ik MOET altijd iets vragen.'

Mariëk: 'Dan KRIJG jij straks de meeste pinda's.'

Alwien: 'Ja, dat ZEG jij altijd.'